

Til utenriksminister Anniken Huitfeldt

12. september 2023

Norge kan gjøre mer for forfulgte menneskerettighetsforkjempere, journalister og andre frie ytrere i Iran

Det er snart ett år siden Jina Mahsa Amini døde i politiets varetekt 16. september 2022 og de omfattende protestene startet i Iran. Det iranske regimet fortsetter å angripe sivilbefolkningen og frie ytrere blir forfulgt, fengslet og drept. Norsk PEN oppfordrer norske myndigheter til å iverksette tre tiltak for å beskytte forfulgte iranere.

Hundretusener har deltatt i anti-regime-protestene, der hundrevis har blitt drept og over 20.000 personer har blitt arrestert, inkludert barn. Det rapporteres om tortur fra fengslene, samt liten tilgang til medisinsk og juridisk hjelp. I 2022 ble fire personer henrettet og ytterligere 19 personer er dømt til døden fordi de deltok i protestene.

Menneskerettighetsforkjempere, journalister, kunstnere og andre frie ytrere er svært utsatt, og Norsk PEN og våre samarbeidspartnere får daglige forespørsler om hjelp fra personer som er i livsfare fordi de har stått opp mot regimet. Moralpolitiet har gjenopptatt patruljeringen i gatene og de har installert kameraer på offentlige steder. Kvinner som trosser hijab-påbudet er særlig utsatt for myndighetenes overvåkning, og de vurderer for tiden å innføre enda strengere lover og straffer for kvinner som motsetter seg påbudet.

Menneskerettighetsforkjempere, journalister, kunstnere og andre frie ytrere er blant dem som får ekstra lange fengselsstraffer og harde soningsforhold. De vil ikke lenger ha mulighet til å fortsette sitt arbeid for menneskerettigheter, slik situasjonen er i dag. For mange av dem vil eksil og relokalisering være eneste mulighet til å kunne fortsette arbeidet for demokratiutvikling i Iran.

Frie ytrere som har kommet seg til Tyrkia, rapporterer om at det stadig blir vanskeligere å få innvilget og fornyet oppholdstillatelser der. Tyrkiske myndigheter gjennomfører tvangsreturer som kan føre til forfølgelse og fengsling i Iran. Iranske flyktninger i Tyrkia utsettes for

forfølgelse og trusler fra representanter og agenter for det iranske regimet. Frie ytrere fra Iran er derfor utrygge og kan vanskelig gjenoppta sitt arbeid i Tyrkia.

Norske myndigheter har tatt et tydelige standpunkt om dialog med det iranske regimet, og Norsk PEN oppfordrer til fortsatt fordømmelse av regimets angrep på sivilbefolkningen og henrettelser av frie ytrere i Iran.

Men fordømmelser er ikke nok. Folk forfølges, arresteres, tortureres og drepes, og beskyttelsesbehovene er store. Norsk PEN ber norske myndigheter om å ta et reelt ansvar og sikre beskyttelse av personer i utsatte grupper ved å:

1. **utstedte visum** til menneskerettighetsforkjempere, journalister, kunstnere og andre frie ytrere i Iran eller i eksil med store beskyttelsesbehov, især kvinner, og etniske og religiøse minoriteter,
2. **sikre fleksible søknadsprosesser** så forfulgte ytrere i Iran eller i eksil har mulighet til å få innreise- og oppholdstillatelse i Norge så raskt som mulig, og
3. **sikre økonomisk og solidarisk støtte** til menneskerettighetsforkjempere, journalister, kunstnere og andre frie ytrere i Iran og i eksil. Dette gjelder både personer og organisasjoner, slik at de på best mulig vis kan fortsette sitt viktige arbeid for menneskerettigheter og ytringsfrihet.

Norsk PEN viser til tidligere brev til utenriksministeren av de nordiske PEN-sentrene, datert 27. januar 2023, om den prekære situasjonen for menneskerettighetsforkjempere, journalister og andre frie ytrere i Iran.

Norge har så langt gitt midlertidig opphold til nærmere 40.000 ukrainske flyktninger. I norsk innsats for menneskerettigheter og hjelp til flyktninger med store behov, må norske myndigheter nå ta et større ansvar for også å sikre beskyttelse av folk i Iran som med livet som innsats står i frontlinjen i kampen for grunnleggende rettigheter.

Med vennlig hilsen,

Ann-Magrit Austenå
Styreleder i Norsk PEN

Dag Larsen
Leder for Norsk PENs
komité for fengslede forfattere